

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

4. veebruar 2010*

Kohtuasjas C-14/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Verwaltungsgericht Berlini (Saksamaa) 10. detsembri 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. jaanuaril 2009, menetluses

Hava Genc

versus

Land Berlin,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja), kohtunikud P. Lindh, A. Rosas, A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma ja N. Graf Vitzthum,

- Taani valitsus, esindajad: J. Liisberg ja R. Holdgaard,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Kreuzsitz ja G. Rozet,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 EMÜ-Türgi assotsiatsiooni arengu kohta (edaspidi „otsus nr 1/80”) artikli 6 lõike 1 tõlgendamist. Assotsiatsiooninõukogu asutati lepinguga, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel ning millele kirjutasid 12. septembril 1963 Ankaras alla ühelt poolt Türgi Vabariik ning teiselt poolt EMÜ liikmesriigid ja ühendus ning mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10, edaspidi „EMÜ-Türgi assotsiatsioonileping”).
- 2 See taotlus esitati Türgi kodaniku H. Genci ja Land Berliini vahelises kohtuvaidluses seoses keeldumisega pikendada elamisluba Saksamaal.

Õiguslik raamistik

- 3 Otsuse nr 1/80 artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Arvestades artiklist 7, mis käsitleb perekonnaliikmete vaba juurdepääsu tööle, tulenevaid erisusi, on liikmesriigi seaduslikul tööturul töötaval Türgi päritolu töötajal:

- õigus pärast ühte aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis uuendada töölua sama tööandja juures töötamiseks, kui tööandjal on talle tööd pakkuda;

- õigus pärast kolme aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis ning arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi, võtta vastu samal kutsealal sama või mõne teise tööandja mõni teine tavapärasel tingimustel tehtud tööpakkumine, mis on registreeritud selle liikmesriigi tööhõivetalitustes;

- õigus pärast nelja aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul.”

4 Sama otsuse artikkel 7 sätestab:

„Liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja perekonnaliikmetel, kellel on lubatud temaga kaasa tulla, on:

- õigus võtta vastu tööpakkumisi pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis vähemalt kolm aastat seaduslikult elanud, arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi;

- õigus omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis viis aastat seaduslikult elanud.

Türgi päritolu töötajate lastel on pärast vastuvõtvast riigis kutsehariduse omandamist õigus selles liikmesriigis vastu võtta kõik tööpakkumised, sõltumata selles liikmesriigis elamise kestusest, tingimusel et üks vanematest on selles liikmesriigis seaduslikult töötanud vähemalt kolm aastat.”

- 5 Otsuse nr 1/80 artikli 14 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva jao sätete kohaldamisel arvestatakse avaliku korra, julgeoleku ja rahvatervise seisukohalt õigustatud piiranguid.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 6 1966. aastal sündinud H. Genc tuli Saksamaale 7. juulil 2000 viisa alusel, mille ta oli saanud selleks, et asuda elama koos oma Türgi kodanikust abikaasaga, kes juba elas selles liikmesriigis.
- 7 Järgnevatel aastatel sai ta elamisloa ja tähtajatu tööloa. Tema abikaasa esmalt töötas ning 5. mail 2003 hakkas ta tegelema iseseisva majandustegevusega.

- 8 Abikaasad, kellel oli ühine rahvastikuametis registreeritud elukoht 12. jaanuarini 2004, läksid täpsemalt teadmata ajahetkel lahku. Välismaalaste elamisõigust käsitleva 30. juuli 2004. aasta seaduse (Aufenthaltsgesetz, *BGBL.* 2004 I, lk 1950) § 30 alusel anti seoses perekonna taasühinemisega H. Gencile kaheaastase kehtivusega elamisluba viimati 1. augustil 2005.
- 9 H. Genc töötab alates 18. juunist 2004 äriühingus L. Glas- und Gebäudereinigungs-service GmbH koristajana. Vastavalt töölepingule, mis koostati kirjalikult 9. novembril 2007, on tema nädalane tööaeg 5,5 tundi ja palk 7,87 eurot tunnis. Leping näeb ette õiguse 28-päevasele tasustatud puhkusele ning palga edasimaksmise haigusjuhtumi korral. Lisaks kohaldatakse töölepingule kollektiivlepingut selle kehtivas redaktsioonis. H. Genc sai töösuhte alusel palka keskmiselt ligi 175 eurot kuus.
- 10 7. augustil 2007 esitas H. Genc taotluse oma elamisloa edasiseks pikendamiseks. Sel ajal sai ta lisaks töötasule sotsiaaltoetusi Saksa sotsiaalkindlustusseadustiku teise raamatu (Sozialgesetzbuch II) alusel. Toetuste maksmine lõpetati mais 2008 H. Genci taotluse alusel.
- 11 Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten Berlin keeldus elamisloa pikendamisest 4. veebruari 2008. aasta otsusega ja ähvardas H. Genci riigist välja saata. Selle ameti arvates ei saa H. Genc otsusele nr 1/80 tugineda, kuna ta ei vasta otsuse artiklis 6 ette nähtud tingimustele. Arvestades väikest töötundide arvu töötamisel äriühingus L. Glas- und Gebäudereinigungsservice GmbH, ei saa H. Genci töötamist pidada seaduslikuks tööks. Ta ei ole omandanud ka õigusi otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu esimese taande alusel, kuna tema abikaasa, kes hakkas tegelema iseseisva majandustegevusega, ei tööta pärast 2003. aasta maikuud enam

seaduslikul tööturul. Puuduvad ka muud kaitsmisväärased huvid, mille alusel võiks põhikohtuasja kaebuse esitaja jääda Saksamaa Liitvabariigi territooriumile.

- 12 H. Genc esitas selle otsuse peale 22. veebruaril 2008 kaebuse Verwaltungsgericht Berlinile. Samal ajal esitas ta taotluse esialgse õiguskaitse saamiseks, mis rahuldati.
- 13 Seejärel esitas H. Genc 30. aprillil 2008 sõlmitud tähtajatu töölepingu, mille kohaselt on tal alates 2. maist 2008 töösuhe abistava bürootöötajana, ta töötab 25 tundi nädalas ja tema netopalk on 422 eurot kuus.
- 14 Leides, et sellises olukorras on kohtuvaidluse lahendamiseks vaja tõlgendada liidu õigust, otsustas Verwaltungsgericht Berlin menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas Türki kodanik, kes töötab liikmesriigi seaduslikul tööturul ja teeb pidevalt teisele isikule tema juhtimise all teatud töid, millel on teatav majanduslik väärtus ning mille eest ta saab tasu, on töötaja [...] otsuse nr 1/80 [...] artikli 6 lõike 1 tähenduses ka juhul, kui töö ajaline kestus on ainult umbes 14% kollektiivlepingu järgesest täistööajast (käesolevas asjas 5,5 töötundi 39 töötunnist nädalas) ja selle töö eest saadav sissetulek katab ainult umbes 25% summast, mis on liikmesriigi õiguse kohaselt äraelamise tagamiseks vaja (käesolevas asjas umbes 175 eurot *ca* 715 eurost)?

Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

2. Kas Türki kodanik saab tugineda EMÜ-Türki assotsiatsioonilepingust tulenevale liikumisvabadusele töötajana otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 tähenduses ka siis, kui tema riiki sisenemise eesmärk on ära langenud (käesolevas asjas abikaasa juurde elama asumine), lepingu osalisriiki jäämiseks puuduvad muud kaitsmisväärsed huvid ja väiksemahulise töö jätkamise võimalust lepingu osalisriigis ei saa käsitleda sellesse riiki jäämise põhjusena, kuna eelkõige puudub tõsine püüe jõuda stabiilse majandusliku integratsioonini nii, et äraelamise tagamiseks ei ole vaja kasutada sotsiaaltoetusi?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 15 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Türki kodanik, kes töötab liikmesriigi seaduslikul tööturul ja teeb pidevalt teisele isikule tema juhtimise all teatud töid, mille eest ta saab tasu, on töötaja otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 tähenduses, hoolimata asjaolust, et töö ajaline kestus on umbes 14% kollektiivlepingu järgesest täistööajast ja selle töö eest saadav palk on umbes 25% miinimumsissetulekust, mida on liikmesriigi õiguse kohaselt äraelamise tagamiseks vaja.

- 16 Otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 kohaselt peavad Türgi kodanikud, kes soovivad vastuvõtvast liikmesriigis tugineda selle sättega antud õigustele, vastama kolmele tingimusele: olema töötaja, tegutsema seaduslikul tööturul ja töötama seaduslikult.
- 17 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb EMÜ-Türgi assotsiatsioonilepingu artikli 12 ja sellele lepingule lisatud, 23. novembril 1970 Brüsselis allkirjastatud ning nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41) ühenduse nimel sõlmitud, heaks kiidetud ja kinnitatud lisaprotokoll artikli 36 sõnastusest ning otsuse nr 1/80 eesmärgist, et EÜ asutamislepingu artiklite 48 ja 49 (muudetuna EÜ artiklid 39 ja 40) ja EÜ asutamislepingu artikli 50 (nüüd EÜ artikkel 41) raames kehtestatud põhimõtteid tuleb võimalikult suurel määral kohaldada nende Türgi kodanike suhtes, kellel on kõnesolevas otsuses ette nähtud õigused (vt selle kohta eelkõige 6. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas C-434/93: Bozkurt, EKL 1995, lk I-1475, punktid 14, 19 ja 20, ning 30. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-275/02: Ayaz, EKL 2004, lk I-8765, punkt 44).
- 18 Järelikult selleks, et kontrollida, kas esimene otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimus on täidetud, tuleb lähtuda mõiste „töötaja” tõlgendusest liidu õiguses.
- 19 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt märkinud, on EÜ artiklis 39 kasutatud mõistel „töötaja” liidu õiguses autonoomne tähendus ja seda ei tohi tõlgendada kitsendavalt. Töötajana tuleb käsitada igäüht, kes teeb tegelikku ja tulemuslikku tööd, välja arvatud niivõrd väiksemahulist tööd, mida saab pidada üksnes kõrval- või lisategevuseks. Vastava kohtupraktika kohaselt on töösuhte omane see, et isik teeb teataval ajavahemikul teisele isikule tema juhtimise all teatud töid, mille eest ta saab tasu (vt eelkõige 3. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 66/85: Lawrie-Blum, EKL 1986, lk 2121, punktid 16 ja 17, ning 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-228/07: Petersen, EKL 2008, lk I-6989, punkt 45).

- 20 Ei nimetatud palga väiksus ega selleks kulutatavate vahendite päritolu või mingil viisil mõjutada „töötaja” staatust liidu õiguse mõttes, isegi kui isik otsib sellele palgale täiendust muudest elatusvahenditest nagu elukohaliikmesriigi riiklikest vahenditest tulenevast rahalisest abist (vt selle kohta 3. juuni 1986. aasta otsus kohtuasjas 139/85: Kempf, EKL 1986, lk 1741, punkt 14; 31. mai 1989. aasta otsus kohtuasjas 344/87: Bettray, EKL 1989, lk 1621, punkt 15, ning 30. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-10/05: Mattern ja Cikotic, EKL 2006, lk I-3145, punkt 22).
- 21 Olles kindlaks teinud, et H. Genc teeb tööandjale ja tööandja juhtimisel tasu eest tööd, on eelotsusetaotluse esitanud kohus sellega tuvastanud, et esinevad palgalise töösuhte põhitunnused, st alluvussuhe ja tehtud töö eest tasu maksmine (vt selle kohta 7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-456/02: Trojani, EKL 2004, lk I-7573, punkt 22).
- 22 Siseriiklikul kohtul on siiski kahtlusi, kas arvestades asjassepuutuva isiku erakordselt väikest töötundide arvu ja tema töötasu, mis katab vajalikud elatusvahendid vaid osaliselt, saab selline väiksemahuline töö, nagu teeb H. Genc, anda talle töötaja staatuse Euroopa Kohtu praktika mõttes.
- 23 Sellega seoses olgu meenutatud, et 14. detsembri 1995. aasta otsuses kohtuasjas C-444/93: Megner ja Scheffel (EKL 1995, lk I-4741) paluti Euroopa Kohtul teha otsus muu hulgas küsimuses, kas kaks liidu kodanikku, kes töötavad koristajana 10 töötundi nädalas ja kelle kuupalk ei ole suurem kui seitsmendik keskmisest võrdluspalgast, kuuluvad töötava elanikkonna hulka nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT 1979, L 6, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 215) tähenduses.

- 24 Selles otsuses ei nõustunud Euroopa Kohus Saksamaa valitsuse argumendiga, et väiksemahulist tööd tegevad isikud ei kuulu töötava elanikkonna hulka, kuna sellise töö eest saadav tühine sissetulek ei võimalda neil oma vajadusi katta (eespool viidatud kohtuotsus Megner ja Scheffel, punktid 17 ja 18).
- 25 Euroopa Kohus otsustas, et asjaolu, et töötaja sissetulek ei kata tema vajadusi, ei saa temalt võtta töötava isiku staatust, ning see, et palgatöö eest makstav tasu on toimetulekuks vajalikust summast väiksem või ei ületa tavaline tööaeg 10 tundi nädalas, ei takista niisugust tööd tegeva isiku käsitlemist „töötajana” EÜ artikli 39 tähenduses (vt selle kohta 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-213/05: Geven, EKL 2007, lk I-6347, punkt 27, ning eespool viidatud kohtuotsus Megner ja Scheffel, punkt 18).
- 26 Kuigi on tõsi, et töösuhte raames tehtavate töötundide väike arv võib olla kõrval- või lisategevusele viitav asjaolu (26. veebruari 1992. aasta otsus kohtuasjas C-357/89: Raulin, EKL 1992, lk I-1027, punkt 14), ei saa siiski välistada, et sõltumata palga ja töötundide arvu piiratusest võiksid siseriiklikud asutused töösuhte üldise hindamise alusel pidada seda tööd tegelikuks ja tulemuslikuks, võimaldades selle tegijal seeläbi omandada „töötaja” staatuse EÜ artikli 39 tähenduses.
- 27 H. Genci töösuhte üldisel hindamisel arvessevõetavate asjaolude hulka kuuluvad mitte üksnes töötaja kestus ja palga suurus, vaid ka õigus 28-päevasele tasustatud puhkusele, palga säilitamine haiguse korral, töölepingu allumine kehtivale kollektiivlepingule, samuti asjaolu, et tema lepinguline suhe ühe ja sama ettevõtjaga kestis ligi neli aastat.

- 28 Need asjaolud võivad viidata sellele, et kõnesolev töötamine on olnud tegelik ja tulemuslik.
- 29 Siseriiklik kohus märgib siiski, et töötaja mõiste tõlgendamist käsitlev Euroopa Kohtu praktika ei näe ette tööaja ja palgasuuruse miinimumtaset, mille mittesaavutamisel tuleks tegevust pidada kõrval- või lisategevuseks, ning see suurendab kõrval- ja lisategevuse mõiste ebatäpsust.
- 30 Sellega seoses olgu meenutatud, et EÜ artiklis 234 ette nähtud eelotsusemenetlus loob siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu vahel tiheda koostöö, mis põhineb nendevahelisel ülesannete jaotusel ja kujutab endast vahendit, mille abil Euroopa Kohus varustab siseriiklikke kohtuid liidu õiguse tõlgendustega, mida nad vajavad neile esitatud vaidluste lahendamisel (7. novembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-260/00–C-263/00: Lohmann ja Medi Bayreuth, EKL 2002, lk I-10045, punkt 27, ning 21. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-259/05: Omni Metal Service, EKL 2007, lk I-4945, punkt 16).
- 31 EÜ artikliga 234 loodud õiguslase koostöö süsteemile on tunnuslik, et Euroopa Kohus vastab talle esitatud ühenduse õiguse tõlgendamise küsimusele pigem abstraktselt ja üldiselt ning siseriiklikul kohtul tuleb tema menetluses olev kohtuasi lahendada Euroopa Kohtu vastust arvesse võttes (15. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-162/06: International Mail Spain, EKL 2007, lk I-9911, punkt 24).
- 32 Selle analüüsimine, kuidas võivad kõik töösuhet iseloomustavad asjaolud, eelkõige käesoleva otsuse punktis 27 loetletud asjaolud mõjutada H. Genci tehtava tasustatud töö tegelikkuse ja tulemuslikkuse tuvastamist, on siseriikliku kohtu pädevuses. See kohus ainsana tunneb otseselt põhikohtuasja faktilisi asjaolusid, mistõttu saab ta kõige paremini läbi viia vajalikud kontrollimised.

- 33 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et isik, kes on sellises olukorras nagu põhikohtuasja kaebuse esitaja, on otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 mõttes töötaja, kui tehtav palgatöö on tegelik ja tulemuslik. Faktiliste asjaolude kontrollimine, mida on vaja selleks, et hinnata, kas menetluses olevas kohtuasjas on tegemist sellise juhtumiga, kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse.

Teine küsimus

- 34 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Türgi päritolu töötaja otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 mõttes saab tugineda EMÜ-Türgi assotsiatsioonilepingust tulenevale liikumisvabadusele ka siis, kui tema vastuvõtvasse liikmesriiki sisenemise eesmärk on ära langenud, liikmesriiki jäämiseks puuduvad muud kaitsmisväärased huvid ja väiksemahulise töö jätkamise võimalust liikmesriigis ei saa pidada piisavaks põhjuseks, mis õigustaks sellesse riiki jäämist.
- 35 Kõigepealt olgu märgitud, et kasutades teises küsimuses sõnastust „Türgi päritolu töötaja otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 mõttes”, lähtub eelotsusetaotluse esitanud kohus selles küsimuses eeldusest, et käesolevas asjas vastab H. Genc selles sättes ette nähtud tingimustele, st lisaks töötaja staatusele töötab ta seaduslikul tööturul ja tema töösuhe on seaduslik.
- 36 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ülimuslikkusest liikmesriikide siseriikliku õiguse ees kui ka sellise sätte nagu otsuse nr 1/80 artikli 6 vahetust õiguspõhjust, et vastuvõtva liikmesriigi tööturule Türgi päritolu töötajate

järkjärgulise integreerimise süsteemi ulatust ei või liikmesriik ühepoolselt muuta (vt eelkõige 26. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-1/97: Birden, EKL 1998, lk I-7747, punkt 37, ja 19. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-188/00: Kurz, EKL 2002, lk I-10691, punkt 66).

- 37 Seega ei või liikmesriigid kohaldada niisugust Türgi kodaniku elamisõigust käsitlevat meetet, mis võib takistada sellisele kodanikule liidu õigusega sõnaselgelt antud õiguste teostamist.
- 38 Kui Türgi kodanik vastab otsuses nr 1/80 sätestatud tingimustele ja on seeläbi vastuvõtvasse liikmesriiki juba seaduslikult integreerunud, ei ole liikmesriigil enam võimalust piirata selliste õiguste kohaldamist, ilma et see otsus kaotaks oma kasuliku mõju (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Birden, punkt 37, ja Kurz, punkt 68).
- 39 Täpsemalt öeldes ei sõltu otsusega nr 1/80 Türgi kodanikele antud õiguste kasutamine ühestki tingimustest, mis oleks seotud põhjustega, millest lähtudes neile algselt anti õigus vastuvõtvasse riiki siseneda ja seal elada (vt selle kohta 16. detsembri 1992. aasta otsus kohtuasjas C-237/91: Kus, EKL 1992, lk I-6781, punktid 21 ja 22, ning 24. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-294/06: Payir jt, EKL 2008, lk I-203, punkt 40).
- 40 Sellises olukorras ei sõltu otsuse nr 1/80 artikli 6 kohaselt Türgi töötaja õigus juurdepääsuks vastuvõtva liikmesriigi tööturule ja sellega seonduv õigus selles riigis elada sellest, millistel asjaoludel see töötaja riiki sisenes ja seal elamise õiguse omandas.

- 41 Siseriiklik kohus lisab, et ükski kaitsmisväärne huvi ega väiksemahulise majandustegevuse jätkamise võimalus ei õigusta H. Genci Saksamaal elamise loa pikendamist.
- 42 Sellega seoses piisab meenutamisest, et õigusi, mis on otsusega nr 1/80 antud selles otsuses ette nähtud tingimustele vastavatele Türgi kodanikele, võib piirata ainult kahel juhul: kui Türgi päritolu immigrandi viibimine vastuvõtva liikmesriigi territooriumil kujutab endast nimetatud otsuse artikli 14 lõike 1 kohaselt tema isikliku käitumise tõttu reaalselt ja tõsist ohtu avalikule korrale, julgeolekule või rahvatervisele, või kui asjaomane isik on lahkunud selle liikmesriigi territooriumilt märkimisväärselt pikaks ajaks ilma õiguspäraste põhjusteta (vt selle kohta 25. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-453/07: Er, EKL 2008, lk I-7299, punkt 30).
- 43 Eelmises punktis loetletud piirangute ammendavus muutuks küsitavaks, kui siseriiklikel ametiasutustel oleks võimalik seada isiku elamisõigus sõltuvusse täiendavatest tingimustest, mis käsitlevad elamist õigustada võivad huve või töötamise laadi (vt selle kohta 18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-337/07: Altun, EKL 2008, lk I-10323, punkt 63)
- 44 Eeltoodut arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 mõttes Türgi päritolu töötaja saab tugineda EMÜ-Türgi assotsiatsioonilepingust tulenevale liikumisvabadusele ka siis, kui tema vastuvõttvasse liikmesriiki sisenemise eesmärk on ära langenud. Kui töötaja vastab artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele, ei saa tema õigust vastuvõttvas liikmesriigis elada seada sõltuvusse täiendavatest tingimustest, mis käsitlevad elamist õigustada võivaid huve või töötamise laadi.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Isik, kes on sellises olukorras nagu põhikohtuasja kaebuse esitaja, on Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel assotsiatsiooni loonud lepinguga asutatud assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta artikli 6 lõike 1 mõttes töötaja, kui tehtav palgatöö on tegelik ja tulemuslik. Faktiliste asjaolude kontrollimine, mida on vaja selleks, et hinnata, kas menetluses olevas kohtuasjas on tegemist sellise juhtumiga, kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse.**
- 2. Otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 mõttes Türgi päritolu töötaja saab tugineda Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel assotsiatsiooni loonud lepingust tulenevale liikumisvabadusele ka siis, kui tema vastuvõtvasse liikmesriiki sisenemise eesmärk on ära langenud. Kui töötaja vastab artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele, ei saa tema õigust vastuvõtvas liikmesriigis elada**

**seada sõltuvusse täiendavatest tingimustest, mis käsitlevad elamist õigustada
võivaid huve või töötamise laadi.**

Allkirjad